Scouts als burgerslachtoffer

Pieter van Kleffens

Vrijheid in herdenken

Pieter van Kleffens is geboren op 29 november 1892 in Harlingen. Hij was de zoon van Auke Hermannus van Kleffens en Catharina Maria Hannema. Hij verhuisde later naar Zwolle. Hij was vrijgezel en woonde samen met zijn eveneens ongehuwde zuster Eva. Hij had een voorliefde voor antiek en kunst. Van Kleffens was jurist en eerst redacteur ter secretarie op de afdeling Bevolking en Burgerlijke Stand. In 1921 werd hij plaatsvervangend kantonrechter. Pieter en Eva waren kinderloos, maar ze hadden wel een extra gezinslid, namelijk de Belgische herder 'Tippie'.

Pieter was scout. Hij nam deel aan de 3e Gilwell cursus in 1924 en werd scoutsleiding in 1926. Hij nam toen plaats in de jury van de padvinderswedstrijden. Van 1932 tot en met 1950 was hij groepsleider en hopman bij groep 1, de Vaandrig Lengtongroep en Oubaas van de Rambonnetstam. Op 1 april 1931 volgde hij Philip van Pallandt op als districtscommissaris van het district Zwolle. Ook was hij subkampleider van subkamp 2 op de Wereld Jamboree 1937.

Op 2 april 1941 wordt Scouting door de bezetter verboden. Door heel Nederland werden veel commissarissen van Scouting direct na het verbod gevangen gezet en verhoord. Onder hen was ook Cornelis Beets. In de archieven van het NIOD is de communicatie bewaard tussen gemeenten, provincies en het Rijk over aangehouden en gearresteerde burgers. Hierbij zitten ook een aantal verslagen over de aanhouding van kopstukken uit Scouting. Op 4 april 1941 stuurt de wnd Commissaris van Politie dhr. Posthumus naar de Commissaris der Provincie Overijssel een briefje:

Ik heb de eer U.H.E.G. beleefd mede te deelen, dat op verzoek van de Duitsche Sicherheitspolizei alhier is aangehouden de heer Mr. Pieter van Kleffens, geboren te Harlingen, 29 november 1892, Hoofdcommies-redacteur, wonende Ter Borchstraat no 10 te Zwollle, als districtscommissaris van de Nederlandsche Padvinders, zulks in verband met de opheffing onzer vereniging

Op 4 mei 1942 werden 460 Nederlandse mannen in het voormalige Kleinseminarie Beekvliet bij St Michielsgestel vastgezet. Ruim twee maanden later werden op 13 juli 1942 nog eens 800 gijzelaars in het nabijgelegen kamp Haaren geïnterneerd, waaronder Pieter Kleffens. Ook dit waren mannen *'die vroeger in het openbare leven stonden en van wie aan te nemen is dat zij met de aanstichters van*

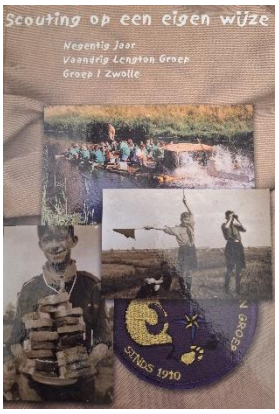

de tegen de bezettende macht gerichte kuiperijen sympathiseren'. Door te dreigen de gijzelaars ter dood te brengen, probeerde de bezetter te voorkomen dat Nederlanders verzets- en sabotageacties zouden plegen. De opgepakte mannen kwamen uit alle lagen van de bevolking. Opvallend was wel dat relatief veel gijzelaars een vooraanstaande positie innamen in de Nederlandse samenleving. Daarnaast kwamen de gijzelaars vooral uit kringen die aan bepaalde Duitse plannen hun medewerking geweigerd hadden. Na enige tijd ging hij naar het voormalige Kleinseminarie Beekvliet bij St Michielsgestel en op 21 december 1943 werd Pieter weer vrijgelaten.

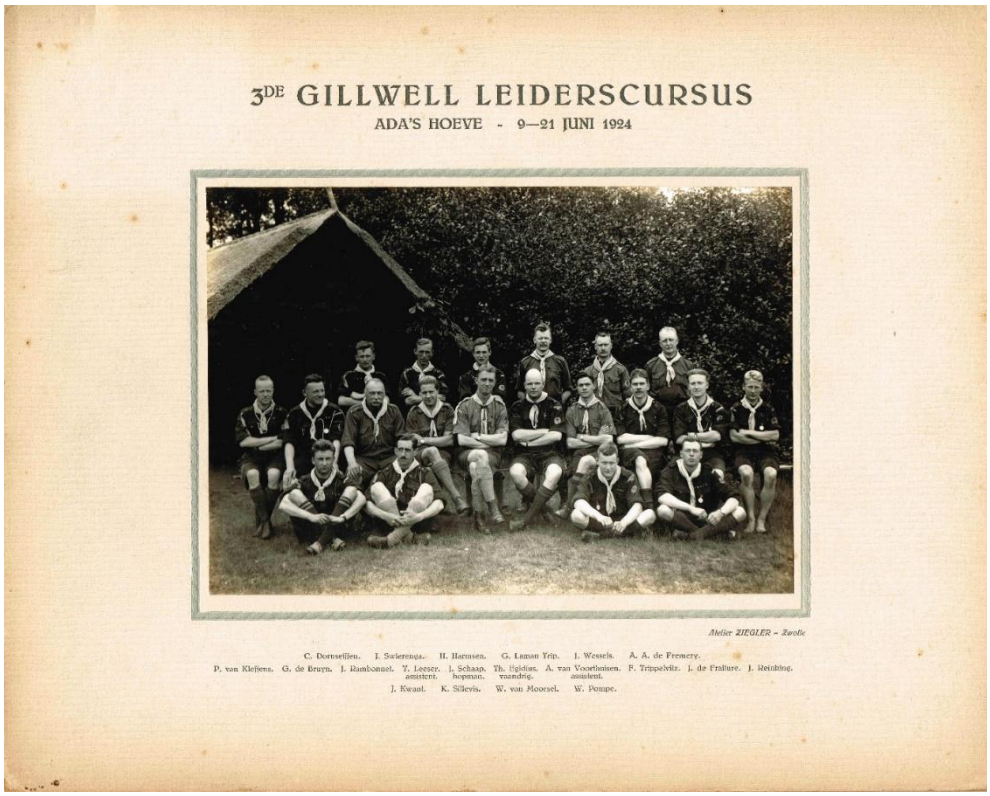
Direct na de oorlog ging Pieter weer als groepsleider van groep 1 aan de slag en bleef dit tot 1950. Voortrekker Erik Berding en vaandrig Wim Lengton waren actief in het verzet en overleefden de oorlog niet. In Groepsblad De Gong schrijft hopman van Kleffens op 5 mei 1945 …. *Wim en Erik zullen noode gemist worden bij de uitvoering van de groote taak die voor ons ligt en waaraan zij waardevolle medewerkers hadden kunnen zijn; de geestelijke en zedelijke wederopbouw van ons volk. Voor het scheppen van de mogelijkheid daartoe hebben zij hun leven gegeven; aan hun vrienden de taak om zich die offers waardig te toonen en hun geest in onze daden te doen medearbeiden aan het werk, waarvoor zij de grondslag hebben gelegd. Eerbied, bewondering en dankbaarheid vervullen ons voor het voorbeeld dat zij gaven tijdens hun leven, in hun strijd en bij hun sterven in de vervulling van hun plicht tegenover God en hun land.*

Hij is overleden in Heemstede op 19 oktober 1961.

Meer informatie

Scouting op eigen wijze, Negentig jaar Vaandrig Lengton Groep Groep 1 Zwolle door Ronald Schalekamp.
2002 ZHT (zwolsehistorischevereniging.nl)
De padvinder; algemeen orgaan voor de Vereeniging "De Nederlandsche Padvinders", jrg 12, 1926, no. 4, 1926 » 1926-04 - Pag. 5 | Delpher
Pieter van Kleffens - Scoutpedia.nl (scoutwiki.org)
Zoeken (allefriezen.nl)
De Tijd De Maasbode » 20 okt 1961 - Art. 74 | Delpher
Overijsselsch dagblad » 13 okt 1921 - Art. 44 | Delpher
De verkenner; off. orgaan voor de Padv. Beweging in Nederland, jrg 17, 1931, no. 6, 1931 » 1931-06 - Pag. 45 | Delpher
Waakt; orgaan der Padvinders Vereeniging Nederland, jrg 4, 1937, no. 5, 1937 » 1937-05 - Pag. 8 | Delpher
P. van Kleffens (locatie onbekend, 29 november 1892 - locatie onbekend, datum onbekend) - Netwerk Oorlogsbronnen
Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant » 11 dec 1935 - Art. 16 | Delpher
Archieven.nl - 0652 Stichting Collectie Zwolle 1940 - 1945 (Collectie Overijssel locatie Zwolle)
Home - Gijzelaarskamp Beekvliet
Kamp Sint-Michielsgestel - Wikipedia
P.C.A. Geyl, Gedenkboek gijzelaarskamp Beekvliet, St. Michielsgestel (Schiedam 1946)
W. Boerhave Beekman, Gedenkboek gijzelaarskamp Haaren, St. Michielsgestel (Den Haag 1947)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.